

จากงานเอกสารโบราณสู่การทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์

From the manuscript to the box for palm leaf manuscript

นายสมพร เปล่งปลั่ง

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: sompron108@gmail.com

บทคัดย่อ

จากงานเอกสารโบราณสู่การทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์ตามโครงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกล่องสำหรับจัดเก็บเอกสารโบราณประเภทสมุดไทยและใบลาน ให้อยู่ในสภาพที่คงทนถาวรมากกว่าเดิม สะดวกต่อการบำรุงรักษาและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ทั้งเป็นการส่งเสริม สืบสาน อนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทยให้ยั่งยืนสืบไป โดยได้แสดงถึงการใช้วัสดุที่หาได้ง่ายและบรรยายวิธีการจัดทำกล่องเป็นลำดับขั้นตอน อย่างละเอียด เป็นวิธีการทำที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ผลผลิตของงานมีคุณภาพสูง ผู้สนใจสามารถปฏิบัติตาม ขั้นตอนได้ ด้วยมีภาพประกอบที่ชัดเจน ทั้งนี้กล่องอนุรักษ์ดังกล่าวนอกจากจะช่วยรักษาเอกสารโบราณแล้ว ยังสามารถนำกล่องมาประยุกต์ใช้สำหรับจัดเก็บเอกสารหายาก เอกสารหอยจดหมายเหตุ บรรจุสมุดทำมือ และทำเป็นของที่ระลึกได้อีกด้วย

คำสำคัญ

เอกสารโบราณ/ กล่องสมุดไทย, ใบลาน

ABSTRACT

From the manuscript to the box for palm leaf manuscript of cultural project by Burapha university Library. The purpose is to prepare for the box to keep palm leaf manuscript more durable, easier to be maintained and beautiful, and to promote the sustainable cultural custom of Thailand. The display loop material that is locally available and describe procedures for preparation of the detail. The way to do of this treatment is not only low cost, very easy to do, but it is also high effective work. The Users can to do this process, work along with this procedure that is described step by step clearly through the photographs. In addition to, helping maintain the palm leaf manuscript, It can be applied for packaging, hand-made book, and souvenir, too.

Keyword

Manuscript / Box for palm leaf manuscript

บทนำ

ห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศ รวมทั้งจัดหา จัดเก็บและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ ที่มีคุณค่า และห้องสมุดยังมีบทบาทในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีกด้วย จากบทบาทดังกล่าว สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการรวบรวมเอกสารโบราณประเภท สมุดไทยและใบลานจากวัดต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีและในภูมิภาค

ตะวันออก โดยตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมภูมิปัญญาและส่งเสริม สืบสาน ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย ศูนย์รวมความรู้ที่บันทึกไว้ในใบลานและสมุดไทย ซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่และได้รับการเก็บรักษาไว้ แต่ยังคงขาดความรู้ในการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง เอกสารโบราณจึงไม่ได้รับการเก็บรักษาอย่างถูกวิธี ซึ่งส่วนใหญ่จะชำรุดเสียหายจากฝุ่นและแมลง ภูมิปัญญาที่บันทึกในเอกสารโบราณซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ อาทิ กฎหมาย พงศาวดาร ตำรา ตำนาน ประวัติ เช่น ตำรายาสมุนไพร ตำราโหราศาสตร์ ตำราไสยศาสตร์และอื่น ๆ อีกมากมาย

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จึงได้อนุรักษ์เอกสารโบราณและจัดทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์เอกสาร เพื่อส่งเสริมสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้ยั่งยืนสืบไป โดยดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดเพื่อให้คืนสภาพ ที่สมบูรณ์ขึ้น และทำการจัดเก็บเอกสารโบราณดังกล่าวโดยวัสดุห่อหุ้มเพื่อป้องกันความชื้น ฝุ่นและแมลง ทั้งนี้สำนักหอสมุดได้ดำเนินการทำกล่องเพื่อเก็บรักษาเอกสารโบราณดังกล่าว

วัตถุประสงค์

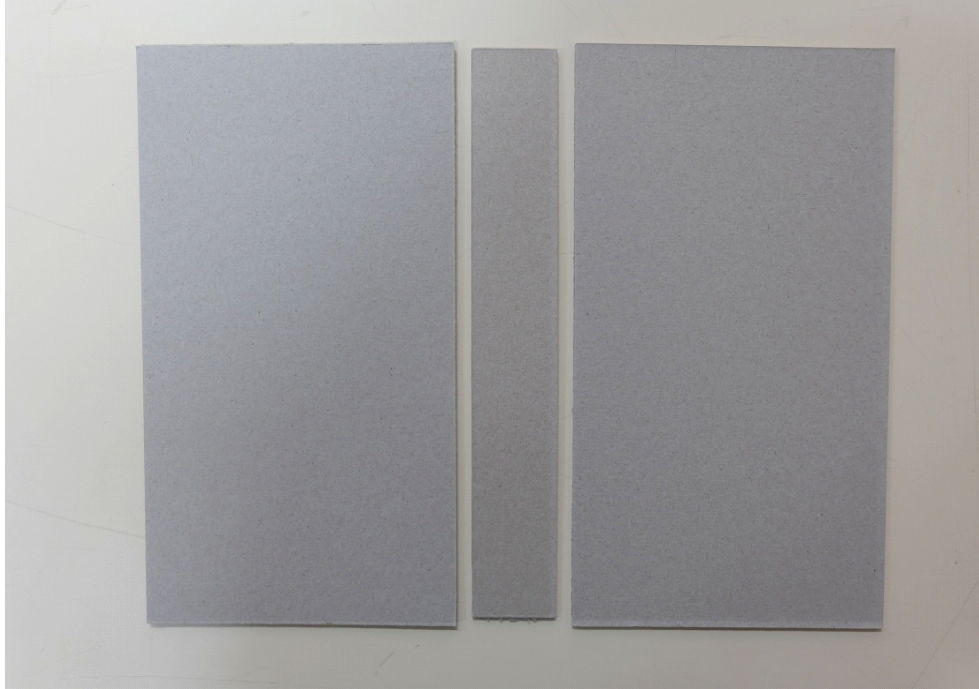
จัดทำกล่องสำหรับจัดเก็บเอกสารโบราณให้อยู่ในสภาพที่คงทนถาวรมากกว่าเดิม สะดวกต่อการบำรุงรักษาและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

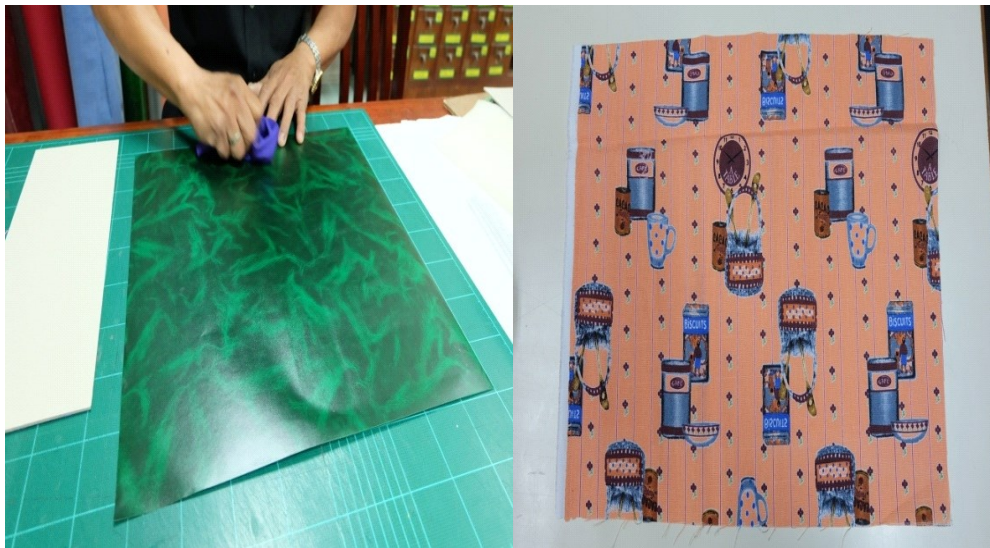
จากการที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินจัดทำโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการสำรวจเอกสารโบราณ ซึ่งประกอบด้วยสมุดไทยและใบลาน ซึ่งจัดเก็บอยู่ตามวัดต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีและ ภาคตะวันออก ทั้งนี้สำนักหอสมุดจะดำเนินการรวบรวมเอกสารโบราณดังกล่าว นำมาลงทะเบียนตามประเภทของวัสดุ จากนั้นนำมาทำความสะอาด กำจัดแมลง ลดกรด และซ่อมแซมตามสภาพการชำรุดของเอกสารโบราณ ต่อจากนั้นจึงแปลงผันจัดการข้อมูลของเอกสารให้อยู่ ในรูปแบบดิจิทัล จัดทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์เอกสารโบราณตามความเหมาะสมของเอกสารโบราณ เพื่อป้องกันฝุ่นและแมลง และรักษาสภาพรูปทรงของเอกสาร จากนั้นจึงจัดส่งเอกสารโบราณต้นฉบับ มอบแก่วัดที่เป็นเจ้าของ

ขั้นตอนการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

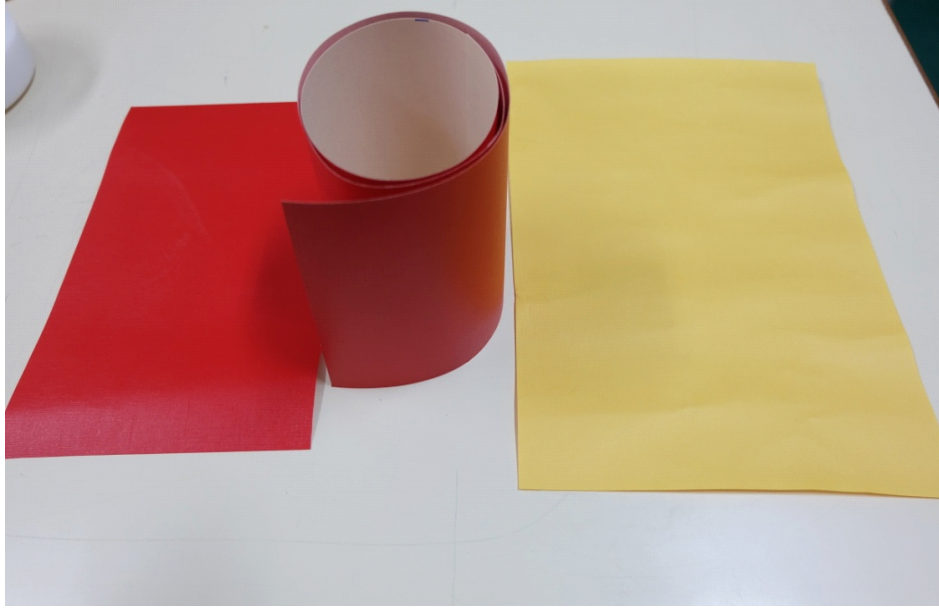
1. กระดาษปก เบอร์ 28
2. กระดาษหนังสือเย็บ หรือผ้าแคนวาส
3. กาวร้อน, กาวลาเท็กซ์
4. กระดาษแรกรับหุ้มกล่อง
5. มีดคัดเตอร์
6. ไม้บรรทัด
7. ดินสอ
8. แผ่นฟองน้ำ

ภาพที่ 1 กระดาษปก เบอร์ 28

ภาพที่ 2 กระดาษหนังเทียม หรือผ้าแคนวาส

ภาพที่ 3 กระดาษแรกขึ้นสำหรับหุ้มกล่อง

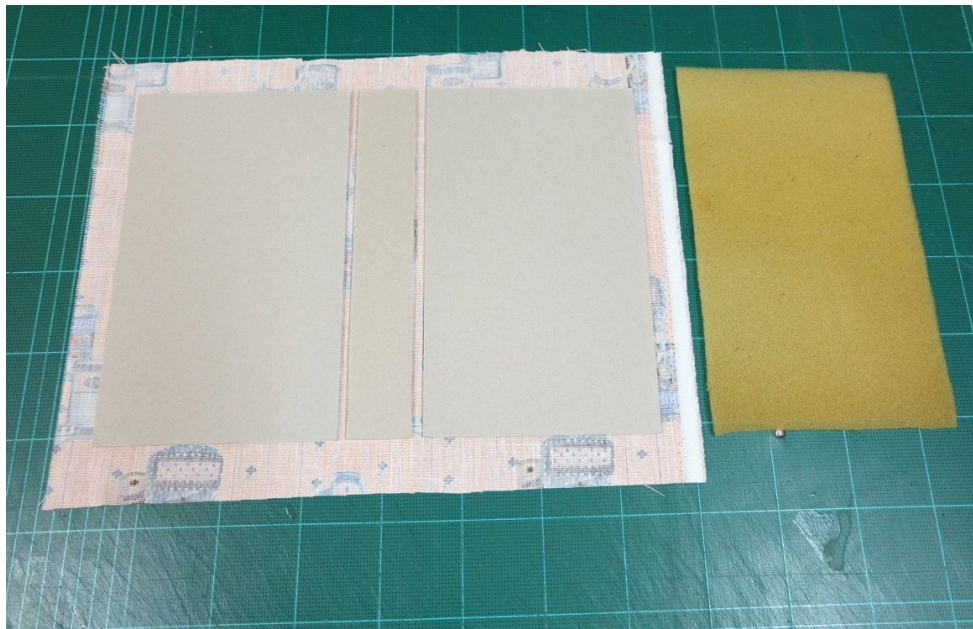
ภาพที่ 4 ฟองน้ำ

ภาพที่ 5 อุปกรณ์สำหรับการจัดทำกล่องอนุรักษ์

ขั้นตอนการจัดทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์

1. ตัดกระดาษปก และแผ่นฟองน้ำ ตามขนาดของเอกสารที่ต้องการ

ภาพที่ 6 กระดาษปก และแผ่นฟองน้ำ

2. ตัดกระดาษหนังเทียมหรือผ้าแคนวาส ตามขนาดของเอกสารที่ต้องการ

ภาพที่ 7 กระดาษหนังเทียมหรือผ้าแคนวาส

3. ผนึกกระดาษปกลงบนกระดาษหนังเทียมหรือผ้าแคนวาส โดยใช้กาวลาเท็กซ์

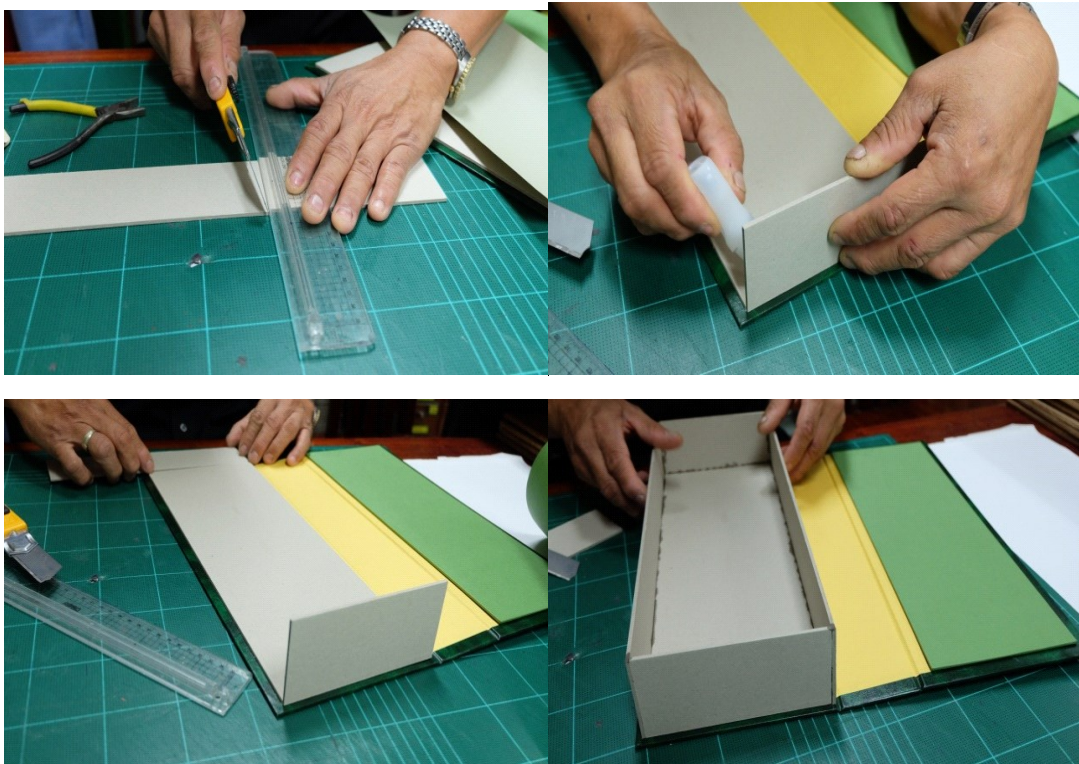
ภาพที่ 8 การผนึกกระดาษปกลงบนกระดาษหนังเทียมหรือผ้าแคนวาส

4. ทากาว และพับเข้าด้านใน ทั้ง 4 ด้าน

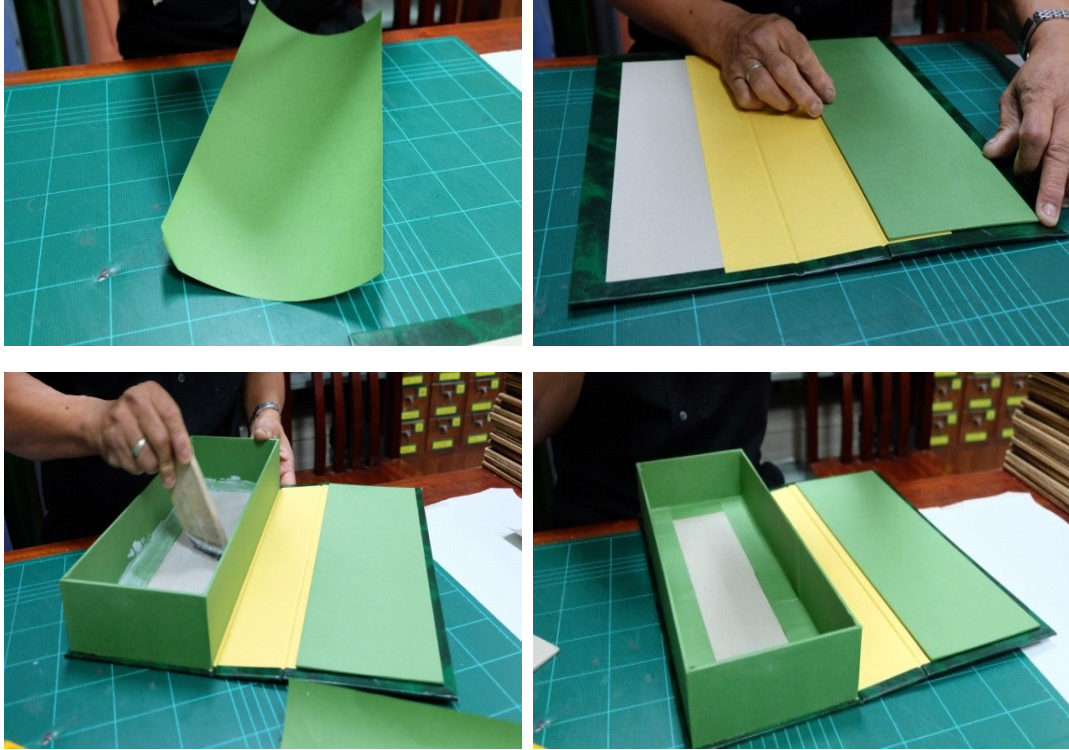
ภาพที่ 9 ทากาวและพับทั้ง 4 ด้าน

5. ตัดกระดาษปกเพื่อประกอบเป็นกล่อง โดยใช้กาวร้อนเป็นตัวประสาน

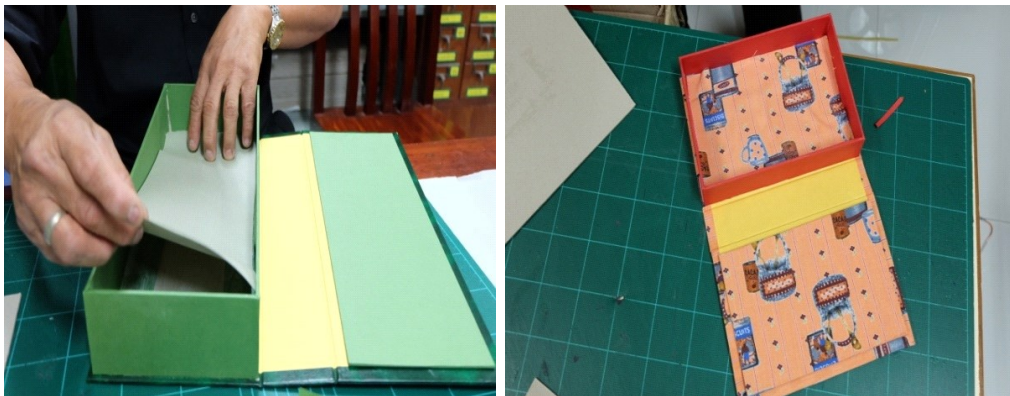
ภาพที่ 10 การประกอบเป็นกล่อง โดยใช้กาวร้อน

6. ตัดกระดาษแรกซิ่นและทากาวผนังกระดาษหุ้มข้างกล่องทั้ง 4 ด้าน

ภาพที่ 11 กระดาษแรกขึ้นหุ้มข้างกล่อง ทั้ง 4 ด้าน

7. นำกระดาษหนังสือพิมพ์หรือผ้าแคนวาส ติดในภายในกล่อง

ภาพที่ 12 การติดกระดาษหนังสือพิมพ์หรือผ้าแคนวาสในกล่อง

8. ได้กล่องเพื่อการอนุรักษ์สำหรับจัดเก็บเอกสารโบราณและเป็นของที่ระลึกได้

ภาพที่ 13 กล่องสำหรับจัดเก็บเอกสารโบราณและกล่องเพื่อการอนุรักษ์

ผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. การทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์เอกสารโบราณ ทำให้เอกสารโบราณได้รับการอนุรักษ์ให้มีสภาพที่คงทนถาวรมากขึ้นกว่าเดิม และได้รับการเก็บรักษาอย่างถูกวิธี

2. สารสนเทศทางวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาของไทย ได้รับการจัดเก็บและรวบรวมไว้ให้มีสูญหายในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ข้าราชการไว้ได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งความรู้ต่าง ๆ ในเอกสารโบราณที่ได้รับการบันทึกไว้นั้น ได้รับการจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อศึกษาค้นคว้าของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

การนำไปใช้ประโยชน์ในงานห้องสมุด

การทำกล่องเพื่อการอนุรักษ์เอกสารโบราณ นอกจากจะจัดเก็บเอกสารโบราณให้คงทนถาวรและเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว ยังสามารถนำกล่องมาประยุกต์ใช้สำหรับจัดเก็บเอกสารหายาก เอกสารหอจดหมายเหตุ บรรจุสมุดทำมือ และทำเป็นของที่ระลึกได้อีกด้วย